

CONCEPT Accountantsverslag 2022

Gemeente Land van Cuijk

20 juli 2023

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Land van Cuijk
Postbus 7
5360 AA Grave

Datum
26 juni 2023

Ons kenmerk
KENMERK

Behandeld door
Bart Blomjous
Audit partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 7687
bblomjous@deloitte.nl

Lotte Tholen
Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1831
ltholen@deloitte.nl

Martijn van Wijk
Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 5204
mvanwijk@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Land van Cuijk. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2022 van de gemeente Land van Cuijk.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Land van Cuijk hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Land van Cuijk. Bij deze jaarrekening hebben wij op DAG juni 2023 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld en de rechtmatigheid verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 8 maart 2022 en met ons auditplan, dat op 20 oktober 2022 is besproken in uw auditcommissie.

Wij bespreken onze bevindingen met de auditcommissie

Wij hebben onze concept rapportage op 29 juni 2023 besproken tijdens de bijeenkomst met uw auditcommissie, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met uw portefeuillehouder financiën, met de directie, en uw concerncontroller.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: B. Blomjous MSc RA

Inhoudsopgave

<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	4
• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	5
• <u>Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring</u>	9
 <u>Bevindingen jaarrekening</u>	 11
• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	12
• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	13
 <u>Interne beheersing</u>	 20
• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	21
 <u>Overige aangelegenheden</u>	 22
• <u>Overige aangelegenheden</u>	23
 <u>Bijlagen</u>	 24
• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	25
• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	26
• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	27
• <u>Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022</u>	28
• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	32

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld en rechtmatigheid.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 2,9 miljoen respectievelijk € 8,7 miljoen.

Financiële positie

- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2022 is door het college bepaald op € 52 miljoen. Deze weerstandscapaciteit is daarmee fors hoger dan de door de gemeente Land van Cuijk onderkende en aanwezige risico's van € 26 miljoen. Hierbij merken wij op dat risico's op een zeer hoog abstractieniveau zijn bepaald. Wij adviseren het college risicomangement de komende periode nader vorm te geven.
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en realisatie, en kent een relatief hoog voordelig rekeningresultaat 2022 ad € 34,5 miljoen waar een resultaat van € 6,8 miljoen was geraamd op basis van de bijgestelde begroting.

Kwaliteit verslaggeving

- De jaarstukken en de daarbij gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling voldoen aan de voorschriften voor de verslaggeving uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze zijn consistent toegepast ten opzichte van de begroting 2022.
- De jaarrekening 2022 is de eerste jaarrekening van de gemeente Land van Cuijk na de fusie. Formeel kent de balans geen vergelijkende cijfers. In de jaarrekening zijn als vergelijkende cijfers de activa van de gefuseerde gemeenten en de voormalige gemeenschappelijke regelingen opgenomen ten einde de ontwikkeling van de verschillende balansposten te kunnen duiden.
- De kwaliteit van de toelichtingen en analyses ten opzichte van de begroting kan verder verbeterd worden. Toelichtingen zijn vaak nog beperkt van aard en kunnen verbeteren door doelen in de begroting scherper weg te zetten zodat hier achteraf beter over gerapporteerd kan worden. Wij begrijpen overigens dat dit complex is in een eerste jaar waarbij je nog niet beschikt over vergelijkende cijfers.

Opstel- en controleproces

- Voorafgaand aan de controle hebben wij het opstelproces en de werk- en planningsafspraken voor de jaarrekeningcontrole met elkaar afgestemd om te komen tot een zo goed mogelijk proces. We zien dat er door de organisatie enorm hard is gewerkt om de benodigde documentatie aan te leveren.

Tegelijkertijd zien we dat de controle een intensief proces was. Een belangrijke reden hiervoor is dat de medewerkers van de voormalige gemeenten één team moeten vormen met een eenduidige werkwijze. Hoewel hier duidelijk aandacht voor is bij het management van de gemeente Land van Cuijk, zien we soms nog verschillende werkwijzen. Dit leidt ertoe dat het controleproces complexer wordt.

Daarbij is de omvang van de gemeente Land van Cuijk veel groter waardoor soms andere capaciteiten worden gevraagd van medewerkers dan dat zij in het verleden gewend waren waardoor op het gebied van kennis en ervaring nog winst valt te behalen.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2022 versus de schattingen in de jaarrekening 2021 geanalyseerd ('backtesting'). Bij deze analyse hebben wij gebruik gemaakt van vastgoedspecialisten. Op basis van deze werkzaamheden is onze conclusie dat de verslaggeving en de waardering (inclusief toegepaste schattingen) redelijk en consistent zijn.
- Wij vragen aandacht voor het voor het onderbouwen van de gehanteerde schattingen. Hoewel wij op basis van de controle zien dat de plausibiliteit van de door de gemeente gemaakte schattingen onderbouwd kunnen worden wanneer wij hier in nader detail naar kijken constateren wij dat overwegingen die ten grondslag liggen aan schattingen veelal nog niet op een gestructureerde wijze zijn gedocumenteerd.
- Per 31 mei 2022 is de samenwerking met BNG Gebiedsontwikkeling B.V. inzake de ontwikkeling van het Regionaal Bedrijventerrein Laarakker (hierna: RBL) beëindigd en is de gemeente Land van Cuijk de enige participant in de BV/CV-constructie. In dit licht hebben zich enkele transacties voorgedaan, welke er per saldo in resulteren in een kasstroom vanuit de CV aan de uittredende participant BNG a € 12 miljoen. In lijn met de verslaggevingsregels heeft dit binnen de gemeentelijke jaarrekening geleid tot een aanpassing van het kapitaalsbelang tot € 7,6 miljoen (ten opzichte van € 4,6 miljoen ultimo 2021). Volgens de (concept) jaarrekening van CV RBL bedraagt het voordelige resultaat in de grondexploitatie Laarakker tegen eindwaarde € 17,6 miljoen (ten opzichte van € 16,7 miljoen ultimo 2021).

Sociaal domein

- De gemeente is voor de verantwoording van de zorg in natura uitgaven (Jeugdzorg en WMO) binnen het sociaal domein in hoge mate afhankelijk van de productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Doordat de gemeente afhankelijk is van de productieverantwoordingen. Hoewel de gemeente op basis hiervan de rechtmatigheid en getrouwheid van de bestedingen kan aantonen adviseren wij het 'contractmanagement' de komende jaren verder vorm te geven zodat in de toekomst nog beter gestuurd kan worden op de doelmatigheid bij het vormgeven van beleid.
- De VNG en het rijk hebben recent een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd waarin de eerder aangekondigde bezuinigingen met ingang van 2023 tot en met 2025 worden bevroren. Tegelijkertijd blijft de bezuinigingsdoelstelling van € 1 miljard overeind, waarbij het rijk aangeeft dat € 380 miljoen daarvan mogelijk niet haalbaar is. Hoewel autonome groei en onvoorziene omstandigheden met dit akkoord onder verantwoordelijkheid van het rijk vallen, blijft het belangrijk voor uw gemeente om de ontwikkelingen nauwgezet te volgen.
- Een belangrijk aandachtspunt binnen het sociaal domein is de ontwikkeling van de financiële positie van zorgaanbieders van zowel jeugdzorg als WMO aanbieders. In toenemende mate zien we dat zorgaanbieders moeite hebben om te komen tot een sluitende exploitatie. Naar verluid zijn na het sluiten van de ziekenhuis CAO met daarin salarisverhogingen van 10-15% ook andere zorg sectoren in onderhandeling over het afsluiten van nieuwe (aangepaste) CAO's met vergelijkbare loonstijgingen. Dit zal naar verwachting de financiële positie van zorginstellingen nog verder onder druk zetten en daarmee mogelijk leiden tot een verdere tariefdruk.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Realisatiekracht

- Wij signaleren bij verschillende gemeenten in toenemende mate een spanningsveld tussen het kunnen realiseren van gestelde ambities en de beschikbare capaciteit van zowel gemeente als de regio. Uit het overzicht van baten en lasten over 2022 blijken afwijkingen c.q. volumeverschillen in zowel de lasten, baten als saldi wanneer we de begroting afzetten tegen de realisatie. Waar de lasten (voor mutatie reserves) zijn begroot op een bedrag van € 307,4 miljoen bedragen de gerealiseerde lasten € 289,7 miljoen.
- Om uw doelen en ambities te kunnen realiseren, zullen de (investerings-) uitgaven komende jaren naar verwachting nog verder toenemen. Belangrijke toekomstige investeringsopgaven zijn het realiseren van een versnelling in de woningbouw, de energietransitie, klimaatadaptatie. Ambities op dit gebied zijn veelal nog niet concreet gemaakt. Wij adviseren het college te onderzoeken in hoeverre de gestelde ambities passen binnen de beschikbare capaciteit. Dit start bij de ambtelijke capaciteit maar het capaciteitsvraagstuk gaat ook om de vraag of de markt, in een situatie met personele schaarste, de ambities van de gemeente en de regio aan kan. Afhankelijk van de uitkomsten is het van belang de realisatiekracht in balans te brengen met uw ambities en het eventueel prioriteren van ambities in de tijd.

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

- Uit de controle 2022 is een rechtmatigheidsfout gebleken van € 240.825. Door de gemeente is een integrale spendanalyse verricht, waarin alle bestedingen groter dan € 50.000 zijn gecontroleerd op rechtmatigheid. Wij hebben hierop een detailcontrole verricht. Op basis van onze werkzaamheden is de conclusie dat er sprake is van een rechtmatigheidsfout ter hoogte van € 240.825. We constateren geen nieuwe rechtmatigheidsfouten, het gehele bedrag betreft doorlopfouten uit voorgaande jaren.

Begrotingsrechtmatigheid

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijding naar de analyse van de begrotingsrechtmatigheid, zoals opgenomen in het hoofdstuk 'Begrotingsrechtmatigheid' van de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2022. De geconstateerde lastenoverschrijdingen die formeel als onrechtmatig zijn aangemerkt, wegen mede op basis van de analyse van het college niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Claim scheepswerf Grave B.V.

De gemeente Land van Cuijk is als opvolger van de gemeente Grave aansprakelijk voor de schade die de Scheepswerf Grave heeft geleden. De rechter heeft in het verleden bepaald dat de gemeente onrechtmatig heeft gehandeld richting de scheepswerf. De uitspraak is inmiddels onherroepelijk, wel dient de omvang van de schade nog te worden bepaald. Deskundigen zijn namens de curator van de scheepswerf de schade aan het bepalen waarna de gemeente gedagvaard zal worden. Op het moment van afwikkelen van de controle is het niet mogelijk een betrouwbare inschatting te maken van de hoogte van de claim. De gemeente heeft de verplichting opgenomen onder de niet uit de balans blijken verplichtingen.

Voorgaande dient na inneming standpunt van de gemeente nog herzien te worden.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het normenkader 2022, dat op 14 september 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Toelichting uitgebreide controleverklaring

De controleverklaring bij de jaarrekening heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Daarin geeft de accountant namelijk weer of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de resultaten en financiële positie, en of de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Gebruikers van jaarrekeningen hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer inzicht in de door de accountant ter zake uitgevoerde werkzaamheden. Dit heeft in combinatie met een wijziging van de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (de voorschriften voor het uitvoeren van een accountantscontrole) geresulteerd in een uitgebreidere tekst van de controleverklaring bij uw jaarrekening 2022. Hierin doen wij in het hoofdstuk 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' aanvullend verslag over onze controleaanpak voor frauderisico's, naleving van wet- en regelgeving, en de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Land van Cuijk hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Land van Cuijk uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij hebben niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd ter hoogte van €310.000. Dit betreft een te laag opgenomen vooruitontvangen subsidie, waardoor het resultaat met €310.000 te hoog is weergegeven.

Wij hebben controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2022, zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022.

Op basis van onze controlewerkzaamheden en de toelichting in de jaarrekening (hoofdstuk: 'Begrotingsrechtmatigheid') constateren wij dat de begrotingsoverschrijdingen niet meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2022 geconstateerd.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel, die van invloed zijn op de WNT. Voor de controle van de WNT hebben wij onze interne specialisten ingezet.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting op de jaarrekening 2022, onder 'Waarderingsgrondslagen'.

Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent zijn gebruikt.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Land van Cuijk

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in [Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging](#).

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2022.

De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De grondslagen zijn aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

De jaarstukken 2022 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2022 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten met toelichting en de SiSa-bijlage).

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over onder andere weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag.

Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag, en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken, verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Bevindingen jaarrekening

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Resultaatbepaling en resultaatbestemming

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2022 bedraagt € 28,3 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 6,2 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2022 circa € 34,5 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en storting in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	318,0
Totale lasten	-/- 289,7
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	28,3
Af: storting in reserves	-/- 6,6
Bij: onttrekkingen aan reserves	12,8
Saldo mutaties reserves	6,2
Gerealiseerd resultaat	34,5

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

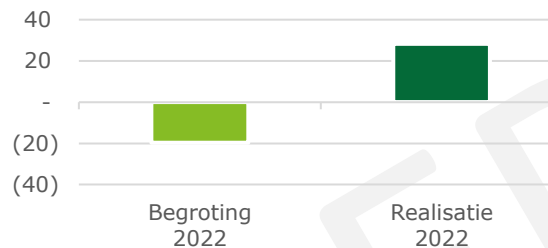
Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2022 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 34,5 miljoen.

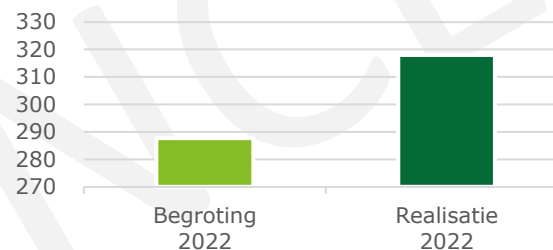
De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. Het is van belang als fusiegemeente om de ambities en de daarvoor benodigde realisatiekracht zo snel mogelijk in evenwicht te brengen.

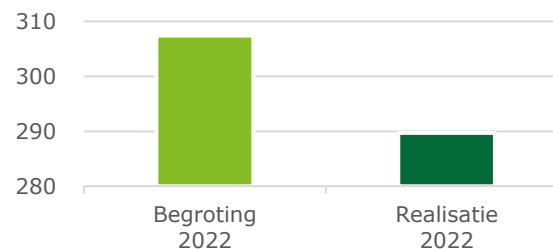
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie
(x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2022 ad € 24,7 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2023 e.v. nog te realiseren baten ad € 136,7 miljoen en lasten ad € 94,0 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdiend. Ultimo 2022 gaat het om 64 individuele projecten.

De gemeente Land van Cuijk schat ultimo 2022 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 32,2 miljoen bedraagt. Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is voor een bedrag van € 27,3 miljoen in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Het resterende deel van deze verliesvoorziening is aan de passivazijde van de balans gepresenteerd. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2022 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat gemeente voor tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion methode' (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in in totaliteit voor € 15,3 miljoen aan tussentijdse winst genomen op de lopende grondexploitaties.

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Zo zorgt bijvoorbeeld een langere doorlooptijd van de projecten voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties Sterckwijck, Heeswijkse Kampen fase 3, 't Kavelt, Tielemans en Grotestraat de belangrijkste projecten binnen uw gemeente en hebben wij deze geselecteerd voor nadere controle.

Van deze (deel)projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse) winstneming gecontroleerd.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2022 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Toelichting transactie Laarakker opnemen

Voormalig gemeente Cuijk heeft in 2007 een samenwerkingsovereenkomst gesloten met BNG Gebiedsontwikkeling B.V. (hierna: BNG) voor de ontwikkeling van het Regionaal Bedrijvenpark Laarakker (hierna: RBL). De gehanteerde samenwerkingsvorm is een BV/CV-constructie.

Per 31 mei 2022 is de samenwerking met de BNG inzake de ontwikkeling van het RBL beëindigd en is de gemeente Land van Cuijk de enige overgebleven participant in de BV/CV-constructie.

In dit licht hebben zich in 2022 enkele transacties voorgedaan, welke er per saldo in resulteren in een kasstroom vanuit de CV aan de uittrekkende participant BNG a € 12 miljoen.

In lijn met de verslaggevingsregels heeft dit binnen de gemeentelijke jaarrekening geleid tot een aanpassing van het kapitaalsbelang tot € 7,6 miljoen (ten opzichte van € 4,6 miljoen ultimo 2021).

Volgens de (concept) jaarrekening van CV RBL bedraagt het voordelige resultaat in de grondexploitatie Laarakker tegen eindwaarde € 17,6 miljoen (ten opzichte van € 16,7 miljoen ultimo 2021).

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening

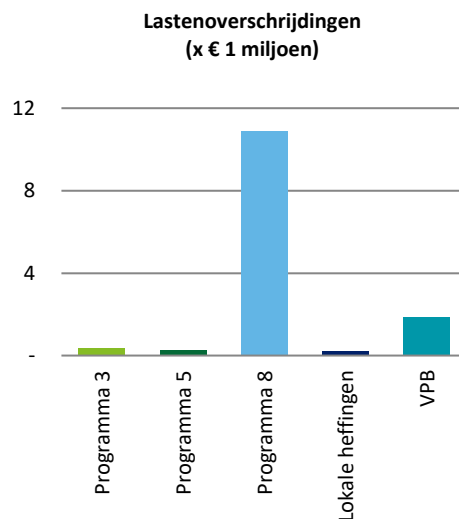
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet de gemeenteraad zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt met het vaststellen van de begroting en via de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de lasten binnen de begroting blijven en het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat zij hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn rechtmatigheidsoordeel. De kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën als genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Wij hebben in de figuur hieronder de programma's met lastenoverschrijdingen opgenomen.

Voor de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. In de figuur hieronder hebben wij de programma's met een lastenoverschrijding opgenomen.

Het grote verschil op programma 8 wordt veroorzaakt door het niet opnemen in de begroting van de begrote baten en lasten die samenhangen met de grondexploitatie. Tegenover de hogere baten staan dan ook direct gerelateerde baten waardoor de overschrijdingen, hoewel deze per definitie onrechtmatig zijn, niet meewegen in ons oordeel.

Wij verwijzen voor een verdere inhoudelijke analyse van en toelichting op deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in het hoofdstuk 'Begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening. Hiermee legt het college aan de gemeenteraad verantwoording af over de begrotingsrechtmatigheid van de lasten over 2022. De geconstateerde kostenoverschrijdingen wegen niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV – vergelijkbaar met kostenoverschrijdingen in het overzicht van baten en lasten – autorisatie van de gemeenteraad. Indien een overschrijding niet door de raad is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de gemeenteraad en het college kunnen zij nader vastleggen in de financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen met verschillende medewerkers geen fraudegevallen geconstateerd.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Uit de controle 2022 is een rechtmatigheidsfout gebleken van € 240.825. Door de gemeente is een integrale spendanalyse verricht, waarin alle bestedingen groter dan € 50.000 zijn gecontroleerd op rechtmatigheid. Wij hebben hierop een detailcontrole verricht. Op basis van onze werkzaamheden is de conclusie dat er sprake is van een rechtmatigheidsfout ter hoogte van € 240.825. We constateren geen nieuwe rechtmatigheidsfouten, het gehele bedrag betreft doorlopfouten uit voorgaande jaren.

Vennootschapsbelasting

Hoewel de vennootschapsbelasting last voor de controle van de jaarrekening 2022 van niet materieel belang is en daarmee niet in detail is beoordeeld adviseren wij het college deze op korte termijn nader te onderbouwen met behulp van deskundigen.

Na de fusie van de verschillende gemeenten is er een nieuwe situatie ontstaan die nader onderbouwd dient te worden en afgestemd dient te worden met de belastingdienst. De post is nu nog beperkt van omvang maar dit kan in de komende jaren mogelijk wijzigen.

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

Blz. 19

Interne beheersing

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2022

Boardletter 2022, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2022 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze boardletter 2022 van 23 maart 2022.

In de boardletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2022 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Wij merken op dat het aantal memoriaalboekingen groot is. Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van data-analyse. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of anderszins bijzonderheden gebleken.

Evaluatie opstel- en controleproces

Voorafgaand aan de controle hebben wij het opstelproces en de werk- en planningsafspraken voor de jaarrekeningcontrole met elkaar afgestemd om te komen tot een zo goed mogelijk proces. We zien dat er door de organisatie enorm hard is gewerkt om de benodigde documentatie aan te leveren.

Tegelijkertijd zien we dat de controle een intensief proces was. Een belangrijke reden hiervoor is dat de medewerkers van de voormalige gemeenten één team moeten vormen met een eenduidige werkwijze. Hoewel hier duidelijk aandacht voor is bij het management van de gemeente Land van Cuijk, zien we soms nog verschillende werkwijzen. Dit leidt ertoe dat het controleproces complexer wordt.

Daarbij is de omvang van de gemeente Land van Cuijk veel groter waardoor soms andere capaciteiten worden gevraagd van medewerkers dan dat zij in het verleden gewend waren waardoor op het gebied van kennis en ervaring nog winst valt te behalen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity behoeft verdere aandacht

De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Dit leidt tot het volgende:

- Uw gemeente loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien sprake is van cybersecurity incidenten.

- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere data-analyses. De uitvoering van de interne controles – waarbij bijvoorbeeld voor inkopen data-analyse is ingezet – is hierdoor niet optimaal efficiënt, doordat eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn om de betrouwbaarheid van data/lijstwerk vast te stellen. Bovendien kan de interne controle bij maximaal gebruik van data-analyse een hogere toegevoegde waarde opleveren voor de organisatie doordat zij daarmee belangrijke inzichten kan verkrijgen en de controles ook meer risicogericht kan insteken.
- Als gevolg van het (vooralsnog) onvoldoende opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2022 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen.

Voor onze inhoudelijke bevindingen en de resterende aanbevelingen inzake de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking verwijzen wij kortheidshalve naar onze boardletter 2022.

Ondanks de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen. Hierbij hebben wij met data-analyse een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen.

Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

Samenvatting overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Land van Cuijk een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons bij het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout: • Te laag verantwoorde vooruitontvangen subsidie	€ 310.000	€ 310.000
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 310.000	€ 310.000
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten:	€ 0	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.): • Rechtmatigheidsfout Europese Aanbestedingen	€ 241.000	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	€ 0	
Overige rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 551.000	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2022 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 14 september 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A2 – Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid:		
We hebben een onzekerheid geconstateerd ten aanzien van de belastingvorderingen per 31-12-2022 ter hoogte van €463.000.	€ 463.000	€ 463.000
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 463.000	€ 463.000
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid:	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid):	€ 0	€ 0
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	€ 0	€ 0
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 463.000	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2022 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 14 september 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
We hebben geconstateerd dat de beginsaldi in de balans niet aansluiten met de gecontroleerde jaarrekeningen 2021 van de voormalige gemeenten. De verschillen tussen gecontroleerde jaarrekeningen 2021 en de saldi zoals opgenomen in de balans worden veroorzaakt door verschuivingen binnen de balans, specifiek verschuivingen tussen verschillende tussenrekeningen.	BBV	Op basis van kwantitatieve en kwalitatieve overwegingen niet materieel in het kader van de jaarrekeningcontrole 2022.
Diverse vermeerderingen cq. verminderingen met betrekking tot de vooruitontvangen bijdragen van de EU, Rijk en overige overheid in de toelichting op de balans zijn niet juist weergegeven. Voorgenoemde heeft echter geen impact op de eindsaldi.	BBV	Op basis van kwantitatieve en kwalitatieve overwegingen niet materieel in het kader van de jaarrekeningcontrole 2022.

Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2022 alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
A8	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten i.v.m. het treffen van maatregelen [...] criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2021 en 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	N.v.t	€ 0	N.v.t
A15	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten in verband met het treffen van maatregelen ter vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2022 en 2023	N.v.t	€ 0	N.v.t
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t	€ 0	N.v.t
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t	€ 0	N.v.t
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t	€ 0	N.v.t
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	N.v.t	€ 0	N.v.t
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	N.v.t	€ 0	N.v.t
C55	Aanpak energiearmoede	N.v.t	€ 0	N.v.t
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	N.v.t	€ 0	N.v.t
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	N.v.t	€ 0	N.v.t
C68	Specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de huisvesting van vergunninghouders	N.v.t	€ 0	N.v.t
Subtotaal			€ 0	

Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t	€ 0	N.v.t
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t	€ 0	N.v.t
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t	€ 0	N.v.t
D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	N.v.t	€ 0	N.v.t
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N.v.t	€ 0	N.v.t
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	N.v.t	€ 0	N.v.t
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t	€ 0	N.v.t
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
Subtotaal			€ 0	

Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G10	Wet inburgering_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_gemeentedeel 2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t	€ 0	N.v.t
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t	€ 0	N.v.t
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t	€ 0	N.v.t
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	N.v.t	€ 0	N.v.t
Subtotaal			€ 0	

Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	N.v.t	€ 0	N.v.t
H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	N.v.t	€ 0	N.v.t
L6	Regeling specifieke uitkering uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen	N.v.t	€ 0	N.v.t
Totaal			€ 0	

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Land van Cuijk

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Land van Cuijk in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
 - Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
 - Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
 - De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
 - Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
 - Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
 - Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Land van Cuijk te rouleren.

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne
beheersing

Overige
aangelegenheden

Bijlagen

Blz. 32

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Land van Cuijk

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Land van Cuijk

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.